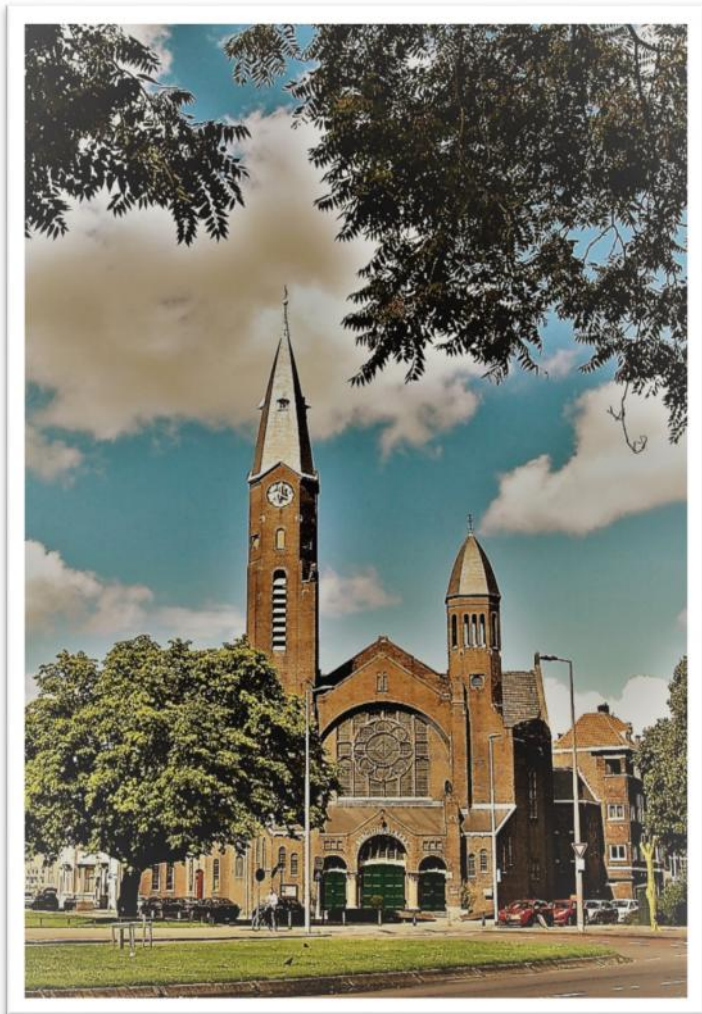
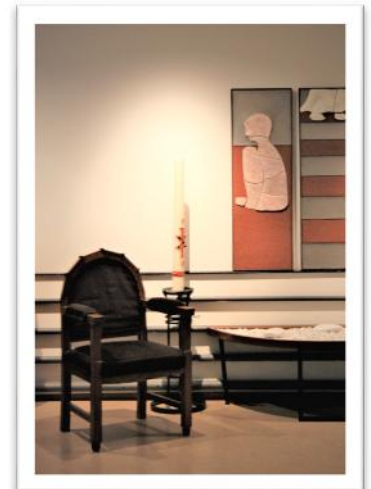

BERGSINGELKERK / BMVIER

De Kerk als Belevenis

BELEIDSPLAN

Dit plan bevat het voorgenomen beleid van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam (Bergsingelkerk en BMVier) voor de periode 2018 – 2021 op grond van Art.8 lid 5 van de Kerkorde van de Protestantse Kerk van Nederland.

INHOUD

1.	INLEIDING	2
2.	HISTORIE VAN DE BERGSINGELKERK	3
3.	HISTORIE VAN BMVier	5
4.	HUIDIGE SITUATIE IN DE PROTESTANTSE KERK	6
5.	DOELSTELLING VAN HET BELEIDSPLAN 2018 – 2021	12
6.	EEN MODERNE VISIE IS NODIG	13
7.	DE LITURGIE: VIEREN, VERBINDEN, VERDIEPEN	19
8.	KERNACTIVITEITEN	22
9.	VERBETERING VAN VOORZIENINGEN	27
10.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	30

BELEIDSPLAN BERGSINGELKERK/BMVIER

2018 -2021

Motto:

“God, schenk mij de kracht om te aanvaarden wat ik niet kan veranderen, de moed te hebben om datgene te veranderen waartoe ik in staat ben, en de wijsheid het verschil hiertussen te zien”.

Reinhold Niebuhr

1. INLEIDING

De wereld om ons heen verandert snel. Dat is zowel een probleem als een uitdaging. Aan de ene kant is er nog steeds de klassieke vorm van kerk-zijn, waar velen van ons aan hechten. De eredienst geeft houvast, de liturgie is vertrouwd en herkenbaar. Dit alles stamt uit een tijd dat de gereformeerde religie één van de dominante krachten was in onze samenleving. De predikanten hadden de geestelijke zorg voor de gemeenteleden die minstens één maal per jaar werden bezocht. Het gereformeerd-zijn had een eigen herkenbare identiteit. Deze vorm van religie beleving is nog steeds gangbaar in onze kerk, maar de houdbaarheid daarvan begint langzamerhand te verminderen. Vroeger was er vaak weinig anders dan de eredienst, catechisatie, diaconie en het bezoekwerk. Maar in deze tijd zijn de eisen die aan de kerk en het traditionele pastoraat worden gesteld anders dan 50 jaar geleden. In de gehele kerkgemeenschap, en ook in onze gemeente vindt een veranderingsproces plaats dat zich kenmerkt door nieuwe opvattingen, functies en experimenten. De boodschap van het geloof is nog springlevend, maar de wijze waarop die boodschap moet worden gebracht en ontvangen is aan snelle verandering onderhevig.

Hoe men er ook tegenaan kijkt, de vanzelfsprekendheid van onze manier van kerkbeleving en het traditionele pastoraat zijn weinig wervend. De Nederlandse samenleving is sterk gesecculariseerd. Er is meer sociale interactie tussen kerkleden onderling dan vroeger het geval was, de relaties zijn minder hiërarchisch. De geloofsopvattingen zijn vaak minder strikt dan vroeger. Men draagt in toenemende mate zorg voor elkaar en is op elkaar betrokken. Het sociale element heeft aan kracht gewonnen.

Langzamerhand worden de contouren van een nieuwe kerkbeleving zichtbaar. Mensen die niet eens ingeschreven staan als kerklid, draaien soms mee in vrijwilligersgroepen. Velen hebben belangstelling voor de religie maar vinden de traditionele eredienst ouderwets. Men heeft behoefte aan contact, erkenning en verdieping maar op een andere manier dan vroeger het geval was. God is in zekere zin ‘geïndividualiseerd’. Sommigen ‘shoppen’ in stad en omgeving om een kerk te vinden

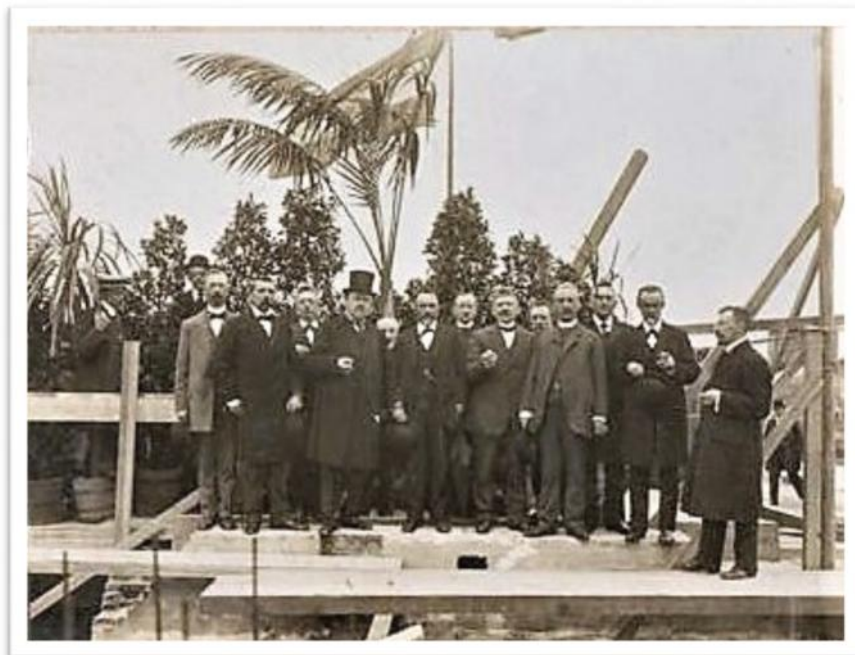
die bij hen past. Dat heeft weinig meer te maken met het al dan niet gereformeerd of hervormd zijn. Vroeger vormde de kerk het individu, nu vormt het individu de kerk. Ook de behoefte aan tijdelijke gemeenschappen waarin men participeert, neemt toe. Van de predikanten wordt onder deze omstandigheden meer verwacht dan vroeger het geval was. Zij vertegenwoordigen nog steeds het gezicht van de officiële kerk. Aan de ene kant moeten zij de traditionele predikantenrol vervullen, aan de andere kant worden zij in toenemende mate betrokken bij het crisispastoraat en projectwerk.

Dit Beleidsplan 2018 - 2021 is een poging om in onderlinge discussie een beleidsrichting te bepalen die plaats en functie van de Bergsingelkerk en BMVier binnen de Rotterdamse samenleving verder verduidelijkt en versterkt. Onze kerkgemeenschap moet een plaats zijn en blijven waar een ieder, ongeacht achtergrond, ras, seksuele geaardheid of geloofsbeleving, zich thuis voelt en kan participeren in de kerkelijke, maatschappelijke en culturele activiteiten van onze gemeente.

2. HISTORIE VAN DE BERGSINGELKERK

De Bergsingelkerk is ontworpen door de kerkarchitect Tjeert Kuipers (1857 – 1942). Kuipers ontwierp een vijftigtal kerken waarvan de Bergsingelkerk een van de meest aantrekkelijke gebouwen is.

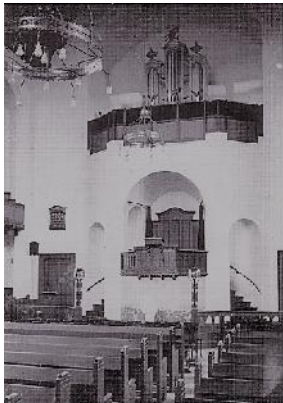
De eerste eredienst werd gehouden op 8 april 1915 door de gereformeerde predikant ds J.H. Landwehr, in aanwezigheid van Burgemeester A.R. Zimmerman en de wethouders A. de Jong en J. van der Molen van de Anti Revolutionaire Partij, de voorloper van het CDA.

Eerste steenlegging 2 juni 1914. Ds Landwehr met hoge hoed; Tjeerd Kuipers, architect in het midden.

De kerk is niet in een bepaalde stijl gebouwd. De grondvorm is een kruis met in drie armen een galerij. Het is overkoepeld door een fraai houten gewelf. Het interieur wordt gekenmerkt door het majestueuze orgelfront en de pilaren die voorzien zijn van kapitelen. De kerkruijnte werd oorspronkelijk verlicht door gaslampen die zich in (nog aanwezige) kronen van kunstsmeedwerk bevonden. In 1920 is de gasverlichting vervangen door elektrische verlichting.

De Bergsingelkerk heeft gedurende haar meer dan 100-jarig bestaan drie orgels gekend. Het oudste orgel was afkomstig uit de Lutherse kerk in Haarlem en dateerde uit 1783. Het huidige orgel is afkomstig van de Statensingelkerk die in 1986 werd gesloten.

In de oorlogsjaren was de Bergsingelkerk het centrale punt in gereformeerd Rotterdam voor de hulpverlening aan behoeftige gezinnen. Onder leiding van ds J.A. Tazelaar was de Noodcommissie 'Hulp voor Allen' opgericht. Deze zetelde in de hongerwinter dagelijks in de kerk om voedsel te verstrekken aan zo'n 2000 gezinnen. Het werk werd zo nu en dan belemmerd door de Duitse Sicherheitsdienst die tijdens de voedseluitdelingen invallen in de kerk deed.

Ook fungeerde de Bergsingelkerk in de oorlogsjaren als onderdak voor gemeenteleden die door de bezetter werden gezocht vanwege hun verzetsactiviteiten of omdat ze zich niet hadden aangemeld voor de Arbeidsdienst. Ze vonden een schuilplaats in de ruimte tussen het dak en het houten kerkgewelf.

De eerste plechtigheid in de kerk na de bevrijding werd georganiseerd door het Oranje-Comité Bergsingel op 10 mei 1945 met een orgelconcert door organist W. Kooij en korte toespraken door dr J.J. Stam en ds J.M. van Krimpen.

In de jaren 1960 begon de ontkerkelijking met als gevolg dat ook in Rotterdam Centrum diverse gereformeerde kerken werden gesloten (Statensingelkerk, Noorderkerk en Oosterkerk). De Bergsingelkerk bleef als enige over.

Op 5 mei 2000 besloot het college van B&W van Rotterdam om de Bergsingelkerk als gemeentelijk monument aan te wijzen. Het kerkgebouw bleef eigendom van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam.

Op 25 november 2006 opende burgemeester mr I. Opstelten de gerestaureerde Bergsingelkerk officieel. Het slotlied van de feestelijke viering was lied 725 van het Oud-Katholiek gezangboek:

*Oud is de Kerk,
toch staat haar huis, al valt ook menige toren.
Vallen torens ook in gruis,
toch zijn de klokken te horen roepend en kleppend klein en groot,
roepend alle ziel in nood,
dorstend naar eeuwige vrede.*

3. DE HISTORIE VAN BMVIER.

BMVier vormt samen met de Bergsingelkerk de Gereformeerde Kerk te Rotterdam (Centrum/Delfshaven)). Deze kerk is het aanzienlijk kleinere vervolg op een groot gereformeerd kerkgebouw aan de Tidemanstraat in Rotterdam-West, ontworpen door architect Jos de Jonge. De eerstesteenlegging vond plaats op 17 september 1923 en de ingebruikname op 17 december 1924. Het kerkgebouw met toren op de hoek van de voorgevel was

expressionistische
1200 zitplaatsen,
balkons. De litur-
rondom de kansel en
de opvattingen van
gebouw is buiten
werd in 1975

opgetrokken in een sobere, bouwstijl. Er bevonden zich waaronder die op de gische indeling met banken orgel was beïnvloed door Abraham Kuyper. Het gebruik gesteld in 1973 en gesloopt.

Het kerkelijk centrum BMVier is gelegen aan de Burgemeester Meineszstraat 4, op de plaats waar de Tidemanstraatkerk stond. Nadat dit kerkgebouw gesloten en vervolgens gesloopt was, werd hier een wooncomplex gebouwd met op de begane grond een kerkelijk centrum. Dit centrum werd in 1978 in gebruik genomen. Het bestaat uit een ruime kerkzaal, een tweetal kleinere vergaderruimten, een keuken, een toiletgroep en een bergruimte voor het kerkelijk archief.

Behalve de Tidemanstraatkerk telde de Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Delfshaven nog een drietal andere gereformeerde kerkgebouwen: de Duyststraatkerk, de Bospolderpleinkerk en het kerkgebouw Oud- Mathenesse aan de Franselaan. In de loop der jaren, met name sinds de jaren zestig, liep het ledental van de kerk drastisch terug. De grote kerkgebouwen werden de een na de ander afgestoten. Nadat het kerkgebouw aan de Duyststraat in 1987 voor de gereformeerde eredienst was gesloten en verkocht aan de Stichting Islamitisch Centrum Nederland, was BMVier de enige locatie in Delfshaven waar de Gereformeerde Kerk op zondag nog kerkdiensten belegde. De kerkzaal van BMVier kreeg toen een nieuw liturgisch centrum. Dit bestaat uit een Liturgietafel, een Katheder en een bloementafeltje van hout uit drie delen die onderling verbonden zijn (symbool voor de drie-eenheid). Bij de eerste dienst stond het zilveren doopvont er al en werd de Bijbel binnengebracht, evenals het avondmaals-stel en de liturgische kleden. Al deze voorwerpen waren afkomstig uit de gesloten Duyststraatkerk. De oude stoel voor de predikant nog steeds aanwezig in BMVier (zie foto op de buitenzijde), is afkomstig uit de Tidemanstraatkerk.

Het aantal kerkgangers was inmiddels verder geslonken en bovendien sterk verouderd. Het werd steeds moeilijker om kerkenraadsleden en vrijwilligers te vinden die het kerkelijk leven op peil hielden. Uiteindelijk werd besloten een fusie aan te gaan met de naburige kerk van Rotterdam Centrum die eveneens met een teruglopend ledental te kampen had. Deze fusie kwam in 2004 tot stand onder de naam Gereformeerde Kerk te Rotterdam.

Naast het wooncomplex waarvan BMVier deel uitmaakt, staat in de Tidemanstraat het voormalige rusthuis van de kerk dat zo'n 25 jaar beheerd werd door de stichting De Wijkplaats. In dit pand vonden verschillende organisaties een onderdak, waaronder het Wijkpastoraat Rotterdam-West. Dit pand, dat uit de jaren twintig van de vorige eeuw stamde, bevond zich in een slechte staat en was niet meer brandveilig. Daarom werd het in na ontruiming definitief 2017 verkocht. Het wijkpastoraat, één van de gebruikers verhuisde naar het nieuwe kerkelijk centrum dat BMVier werd gedoopt. In 2015 werd dit centrum aanzienlijk verbouwd; de kerkzaal werd verkleind en het aantal kleinere zalen werd uitgebreid tot vier. Daarnaast werd op de plaats van het podium van de oude kerkzaal een ruime moderne keuken ingericht. De verbouwing van het kerkelijk centrum is eind 2016 voltooid, tot volle tevredenheid van de beide gebruikers, de kerkelijke gemeente en het wijkpastoraat.

4. HUIDIGE SITUATIE IN DE PROTESTANTSE KERK

4.1 Ontwikkelingen in Protestants Nederland

Het is een bekend feit dat het aantal actieve leden van de traditionele kerken vooral in de stedelijke gebieden terugloopt, met uitzondering van de kerken in de Nederlandse 'Biblebelt' die het vaak nog verrassend goed doen. Grote groepen van de bevolking hebben helaas geen enkel contact meer met de georganiseerde religie; men is er niet in opgevoed, heeft er geen belangstelling voor en als er al sprake is van religie dan is het voetbal religie¹.

Uit het onderzoek *God in Nederland 1966-2015* blijkt hoe ernstig de situatie is. Van alle geënquêteerden noemt 67,8 procent zichzelf 'buitenkerkelijk'. Tot de Protestantse Kerk rekent 8,6 procent zich. De 'kleine protestantse kerken' blijkt een containerbegrip te zijn voor de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerk, de evangelische kerken, de pinkstergemeenten en ook enkele vrijzinnige geloofsgemeenschappen. Tot die categorie rekent 4,2 procent van de Nederlanders zich. In totaal beschouwt nog ruim 30 procent van de Nederlanders zich als kerkelijk. Dat zal de komende jaren dalen naar 20 procent, voorspellen de onderzoekers. Dat doen ze op basis van de leeftijd van de kerkgangers, vooral in de Rooms-Katholieke Kerk en in de PKN. De kleine protestantse kerken zijn zelfs nog iets jonger dan het landelijk gemiddelde. Voor die kerken zien zij nog toekomst.

Illustratief is de situatie in Den Haag. Deze stad met meer dan een half miljoen inwoners omvat nog 37.264 leden van de Protestantse Gemeente, dat is nog geen

---

¹ 'Er is op grote schaal sprake van, wat ik noem, religieus analfabetisme. Heel veel mensen hebben geen enkele antenne meer voor het transcendente, het religieuze, en geen enkele kennis van Bijbel en christelijke traditie.'; Ineke Bakker, secretaris van de Protestante diaconie Den Haag tijdens Diaconale lezing 2016, Stichting Rotterdam. Zie ook 'Leven alsof God bestaat', Antoine Bodar, Huizing-lezing 2017.

7½ % van de Haagse inwoners. En van die 37.000 zijn er slechts 2652 betalende leden, dat is 7% van het ledenbestand².

In Amsterdam voelt 17% zich nog verwant aan het christendom, maar slechts 3% (ongeveer 25.000 personen) bezoekt nog met enige regelmaat een kerkdienst³. In Rotterdam zal de situatie niet veel anders zijn.

Als gevolg van het teruglopend ledental en het toenemend gebrek aan kader zijn veel (synodaal) gereformeerde kerken in onze stad gesloopt of hebben een andere bestemming gekregen. De Bergsingelkerk is een van de weinige kerken die het heeft overleefd en het is in hoge mate te danken aan de inzet van enkele actieve kerkleden (o.a. Johan Okkema) en de buurtgemeenschap dat onze kerk nog overeind staat en de status van gemeentelijk monument verkreeg.

4.2 Ledenbestand en kerkbezoek

Per eind december 2017⁴ bedroeg het ledenbestand van de Bergsingelkerk/BMVier nog 456 lidmaten. Dit is een teruggang van 9 leden vergeleken bij de situatie op 1 januari 2016. Dat betekent min of meer stabilisatie van het ledenbestand. Een verdere analyse toont aan dat 42% van de leden ouder is dan 65 jaar en 23% ouder dan 75 jaar. Slechts 28% van de leden is jonger dan 45 jaar. We kunnen dus spreken van een scheve leeftijdsopbouw van het ledenbestand, een situatie die we overigens vrijwel overal in kerkelijk Nederland tegenkomen.

Het kerkbezoek in de Bergsingelkerk tijdens de zondagsdienst is matig. Gemiddeld bezoekt slechts ca. 15% van de leden de dienst, en dat zijn voornamelijk oudere leden. De diensten in BMVier worden bezocht door een vaste kern van eveneens oudere leden.

4.3 PKN Nota: Kerk 2025

De Bergsingelkerk/BMVier is lid van de Protestantse Kerk in Nederland. Het doel van de PKN Nota Kerk 2025 is het afleggen van wat wordt genoemd *eventuele ballast*. Daarbij gaat het er om de invloed van de heersende cultuur op het kerk-zijn te bepalen en de daarmee samenhangende noodzakelijke organisatorische aanpassingen te maken. Het is tijd, zo stelt de Nota, *de bakens te verzetten*.

De PKN Nota behandelt een aantal onderwerpen die samenhangen met de kern van het kerkzijn. Belangrijke thema's zijn:

- In onze seculiere samenleving is het geloof niet verdwenen maar een optie geworden; er is een '*bonte markt van geloven en niet-geloven*'.
- Er ligt een sterk accent op individuele keuzes.

---

² Zie bovenvermelde Diaconale lezing.

³ Zie Margrietha Reinders, *Heilig Vuur*, een pioniersreis voor beginners, Uitgave PKN 2016.

⁴ Statistiek Kerkelijk Bureau per 27 juli 2017.

- Het huidige leven is er één in een netwerksamenleving van open en los-vaste verbanden.
- De digitale revolutie heeft op vele terreinen ingrijpende veranderingen gebracht.
- Globalisering heeft een grote invloed: de wereld is een dorp geworden en de mobiliteit eindeloos.
- Ons land is multicultureel geworden en wordt gekenmerkt door een grote diversiteit van culturen en opvattingen.

De PKN Nota legt sterk de nadruk op vereenvoudiging van de kerkelijke organisatie. De plaatselijke gemeenten blijven de kern van het georganiseerde protestantisme met de Kerkenraad als hoogste orgaan. De kerkgemeente krijgt meer ruimte en wordt zo weinig mogelijk belast met regels die niet direct dienstbaar zijn aan evangelieverkondiging, diaconaat en zending in de wereld.

In de praktijk betekenen de voorgestelde veranderingen dat er een grotere flexibiliteit komt in de keuze tot welke Protestantse Kerk men wil behoren. Men gaat gewoonlijk naar de eigen wijkkerk. Dit principe wordt echter verlaten. Iemand die in Rotterdam Zuid woont kan ook lid worden van de Bergsingelkerk of BMVier. *Men kan dus de kerk kiezen die men het meest aantrekkelijk vindt en waarin men zich het beste thuis voelt.*

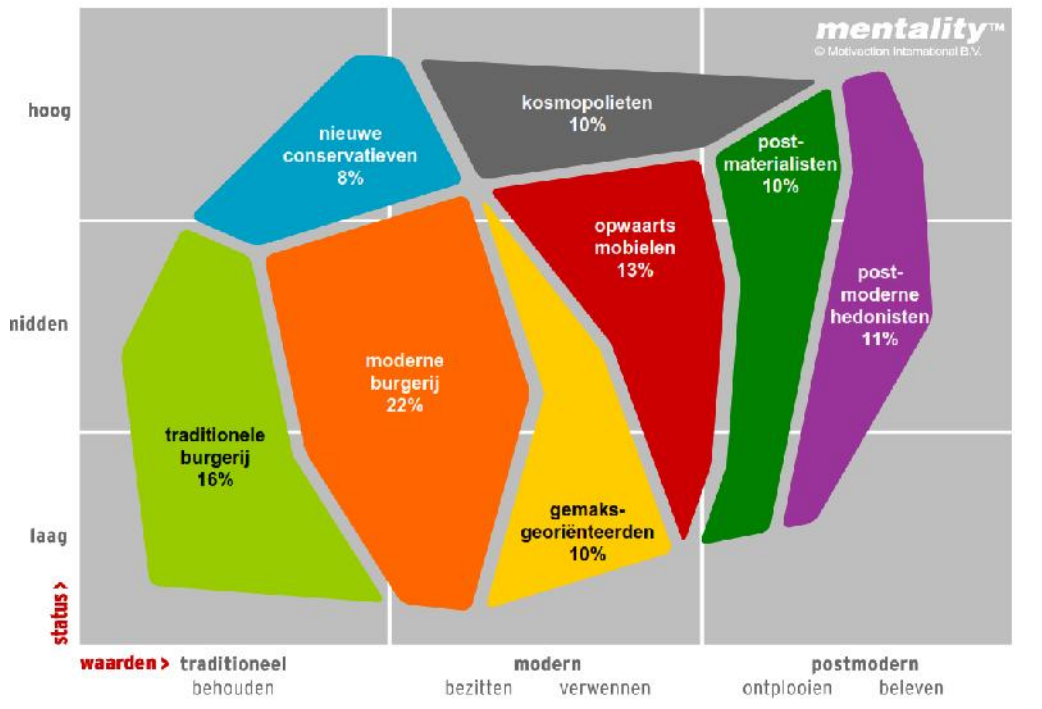
4.4 Kerkgang en Mentaliteit

In 2009 heeft het adviesbureau *Motivaction* in opdracht van de Protestante Gemeente Amstelveen-Buitenveldert een interessant onderzoek uitgevoerd over de manier waarop verschillende groepen van de Nederlandse bevolking omgaan met geloof, levensvragen en zingeving. De algemene conclusies van dit onderzoek zijn nog steeds actueel. Hierbij is gebruik gemaakt van het Mentality Model van *Motivaction* dat binnen de Nederlandse samenleving acht segmenten onderscheidt. Dit niet op basis van leeftijd, opleiding of geslacht, maar op basis van welke zaken in het leven elk van deze groepen het belangrijkste vindt.

Elk '*mentality milieu*' heeft zijn eigen kenmerken. Deze zijn (kort samengevat) als volgt:

- (i) *Traditionele burgerij*: lokaal gericht, behoudend, plichtsgetrouw.
- (ii) *Moderne burgerij*: familiewaarden, statusgevoelig, conformistisch, genieten, zekerheid.
- (iii) *Nieuwe conservatieven*: techniek, conservatief.
- (iv) *Gemaks-georiënteerden*: passief, impulsief, gemakkelijk leven.
- (v) *Kosmopolieten*: ontplooiën, maatschappelijk succes.
- (vi) *Opwaarts mobielen*: carrièregericht, statusgevoelig, risico en spanning.
- (vii) *Post materialisten*: maatschappij kritisch, milieubewust.
- (viii) *Postmoderne hedonisten*: ontplooiën, tabeloos, genieten.

Mentality: acht segmenten met een eigen waardenpatroon

Van alle *mentality milieus* speelt religie bij de *Traditionele Burgerij* (16%) de meeste vanzelfsprekende rol. Deze groep is vaker lid van een kerkgemeenschap. Ook als zij niet praktiserend gelovig zijn, heeft deze groep doorgaans veel waardering voor de rol van de kerk in de samenleving. rooms-katholieken, hervormden en gereformeerden zijn sterk oververtegenwoordigd in deze groep.

Het aandeel van deze groep in de bevolking daalt volgens de onderzoeker van 21% in 2015 naar 18% in 2030.

Bij de *Nieuwe Conservatieven* (8%) speelt de religie een bovengemiddeld belangrijke rol maar is niet centraal in hun leven. Zij hechten aan maatschappelijke status maar de religie verschaft die niet meer zo vanzelfsprekend als vroeger het geval was.

De *Moderne Burgerij* (22%), in aantal de grootste groep, hecht aan traditionele waarden en 'law and order'. Daarnaast houdt men van plezierig leven en genieten. consumeren en avontuur. Men hecht veel belang aan uiterlijke zaken. De moderne burger heeft meestal een middelbare beroepsopleiding of lager beroepsonderwijs. De groep omvat zowel jongeren als ouderen.

Wat het zingevingsprofiel betreft is de groep ontkerkelijk. Men is minder tolerant ten opzicht van de godsdienst, met name ten opzichte van de islam. Men zoekt steun in rituelen die collectief kunnen worden ervaren en een uitlaatklep vormen voor

emoties. Antwoorden op levensvragen die de kerk kan bieden spreken onvoldoende aan. Ten opzichte van overheid, samenleving en politiek voelen moderne burgers zich vaak buitenstaanders.

De *Gemaksgeoriënteerden* (10%) hebben als belangrijkste doelen het zorgeloos leven en genieten van het leven. Het maken van een carrière is voor hen minder belangrijk, al voelt men zich aangetrokken tot rijkdom en glamour. Deze groep omvat voornamelijk jongeren en jongvolwassenen tot 45 jaar. Hun opleidingsniveau is in het algemeen laag.

De groep heeft een uitgesproken hedonistisch waardepatroon. Ze zien leven als een feest. Men wil grote emoties collectief ervaren (voetbalwedstrijden). Zij behoren tot de minst religieus betrokken milieus en zijn ook economisch zeer kwetsbaar.

De *Opwaarts Mobielen* (13%) zijn carrière gerichte individualisten met een fascinatie voor sociale status. Ze houden van nieuwe technologie, risico en spanning. Maatschappelijk succes is hun belangrijkste drijfveer. Opwaarts Mobielen zijn veelal jong (tot 25 jaar). De groep omvat weinig ouderen. Zij zijn gedreven op zoek naar status en voldoening. Er is in deze groep een oververtegenwoordiging van moslims. Veel van deze nieuwe Nederlanders hebben van hun ouders traditionele waarden meegekregen en combineren die met een moderne waardeoriëntatie.

Kosmopolieten (10%) omvat een groep die wordt gekenmerkt door hard werken en de ambitie om hogerop te komen. Kwaliteit van leven staat hoog in het vaandel. Het opleidingsniveau van kosmopolieten is relatief hoog; bijna de helft heeft hoger onderwijs. Relatief veel jongeren (tot 35 jaar) behoren tot dit milieu.

In deze groep moeten levensbeschouwing, zingeving en contemplatie concurreren met moderne zaken zoals uitgaan, cultuur en reizen. Ze staan open voor nieuwe inzichten en andere culturen. Religie is voor hen geen vanzelfsprekende zaak. Voor een deel van de kosmopolieten biedt de christelijke traditie de inspiratie die zij zoeken. Maar het christendom in Nederland is voor veel Kosmopolieten te traditioneel, ook al door negatieve beeldvorming.

De *Postmaterialisten* (10%) worden gekenmerkt door solidariteit en harmonie. Ze streven naar onderlinge verbondenheid, het nemen van verantwoordelijkheid en het streven naar maatschappelijke verbeteringen. De consumptiemaatschappij wordt verworpen en de kwaliteit van het leven wordt gezocht in immateriële zaken. Deze groep omvat voornamelijk mensen tussen 45 en 60 jaar. Ze houden van cultuur en zijn tegen commercialisering daarvan.

Op gebied van de religie hebben Postmaterialisten een uitgesproken mening. Ze kunnen bewust gelovig zijn of atheïstisch. De constante factor bij deze groep is hun uitgesproken mening. Zij hebben een afkeer van promotie, marketing en uiterlijk vertoon.

De laatste groep is de *Postmoderne Hedonisten* (11%). Deze groep omvat mensen die individualistische zijn ingesteld. Hun belangrijkste drijfveer is het opdoen van nieuwe

ervaringen. Het opleidingsniveau van deze groep is relatief hoog. Op veel terreinen van het leven staan ze open voor experimenten.

Traditionele, georganiseerde religie sluit moeilijk aan bij deze levensstijl. Kerklidmaatschap en kerkbezoek komen minder voor. Deze groep omvat het hoogste percentage mensen die zichzelf niet als religieus of -levenbeschouwelijk ziet.

De *conclusies* van het onderzoek zijn als volgt.

In grote lijnen kan worden gesteld dat slechts twee van de acht mentality milieus (traditionele burgerij en postmaterialisten, samen 26% van de bevolking) aansluiting vindt bij de PKN familie. De andere milieus zijn sterk beeldgericht en worden aangesproken of afgestoten door bepaalde beelden die passen of niet passen bij hun kijk op het leven.

Belangrijke *resultaten* van het onderzoek zijn:

- (i) De focus van PKN ligt sterk op de buitenwereld, namelijk internationale verbondenheid, de problemen van mensen aan de onderkant van de samenleving en de rol die de kerk moet spelen om deze problemen op te lossen. De milieus bij wie PKN aansluiting mist zetten daarentegen hun eigen leven en het zelf centraal. Voor hen heeft het geloof weinig te bieden.
- (ii) Bij velen heerst het gevoel dat de kerk zich veel te sterk identificeert met de zwakkeren in de samenleving. Als mens tellen de anderen voor de kerk nauwelijks meer mee.
- (iii) De Protestante kerken hebben te weinig afgerekend met de oude beeldvorming. Het beeld bestaat nog steeds van een kerk van dertig jaar geleden die niet meer relevant is in onze moderne samenleving.
- (iv) PKN is bij het opbouwen van positieve beeldvorming tekort geschoten.
- (v) De kerk heeft last van valse bescheidenheid. Dit wordt vaak gezien als weifelachtig, niet duidelijk en angstig. Een wat meer stevige en zelfverzekerde toon zou meer groepen aanspreken.

4.5 Maatschappelijke ontwikkelingen

In relatie tot de kerk in het algemeen zijn er drie ontwikkelingen die hier de aandacht verdienen.

Allereerst is in onze samenleving de angst voor de toekomst teruggekeerd. We hebben een periode doorgemaakt van ongekende welvaart en maatschappelijke stabiliteit. Dat had onder meer tot gevolg dat veel van het sociale en diaconale werk van de kerken werd overgenomen door de Staat. We bevinden ons nu in een situatie dat de Staat zich onder invloed van het neo-liberalisme op sociaal terrein terugtrekt. Dit gebeurt juist op een moment dat de huidige economie met zijn overdreven nadruk op 'zelfredzaamheid' ter discussie staat. Steeds meer mensen (ook goed opgeleide landgenoten) worden werkloos en zakken naar een minimum niveau.

In de tweede plaats nemen polarisatie en agressiviteit in de samenleving toe. We worden overspoeld door negatief nieuws. Het is in toenemende mate van belang dat de kerk (en in het bijzonder de onze) een positieve boodschap brengt en wordt gezien als een rustpunt, een veilige en toegankelijke haven waar men zich thuis kan voelen.

Tenslotte: in onze stad worden veel wijkvoorzieningen gesloten. Dat is een slechte ontwikkeling maar creëert aan de andere kant nieuwe kansen voor de kerk, omdat de behoefte aan dit soort voorzieningen niet is verminderd, maar – integendeel - juist toeneemt. Bovendien wordt door Rijk en gemeente zwaar bezuinigd in de cultuur sector waardoor de vraag naar betaalbare culturele voorzieningen eveneens toeneemt.

Hoewel de kerkelijke situatie zorgen baart, is deze toch niet hopeloos, al moet de neergaande trend worden omgebogen. Er is nog steeds een goed gemotiveerde kern van actieve leden die bereid is deel te nemen aan de kerkelijke activiteiten. Dat geldt zowel voor succesvolle buurtactiviteiten als culturele activiteiten zoals cursussen, concerten en discussieavonden. Door verdere uitbouw van deze activiteiten kunnen in de toekomst meer belangstellenden worden bereikt en kunnen zowel traditionele als nieuwe functies van de kerk worden versterkt.

5. DOELSTELLINGEN VAN HET BELEIDSPLAN 2018 - 2021

Dit Beleidsplan is bedoeld de basis te leggen voor de verdere ontwikkeling van de Bergsingelkerk / BMVier over de periode 2018-2021. Het heeft tot doelstelling de relatie tussen onze kerk en de stedelijke samenleving verder te verbeteren en te verdiepen door middel van gerichte en haalbare activiteiten, zoals:

- (i) verdere vernieuwing en differentiatie van de eredienst, onder andere bedoeld om meer binding te krijgen met de jongere generatie die vaak onbekend is met de traditionele vormen en gebruiken in onze kerk;
- (ii) verbetering van de communicatie tussen de leden van de kerk onderling en de samenleving in het algemeen, o.m. door actieve toepassing van moderne internettechnieken en sociale media (Website, Email, Facebook);
- (iii) uitbreiding van de functies die de kerk vervult binnen de samenleving;
- (iv) gerichte acties om het ledenbestand van de kerk te vergroten (en te behouden) door het bieden van aantrekkelijke activiteiten en faciliteiten;
- (v) aanpassing van de beschikbare gebouwen en faciliteiten aan veranderende functies en beschikbare technologische ontwikkelingen;
- (vi) gerichte activiteiten om de banden met stad en vooral de buurt verder aan te halen;
- (vii) versterking van de samenwerking tussen verschillende kerkgenootschappen al dan niet in PKN verband;
- (viii) verbetering van de financiële positie van de kerk.

Bij het ondernemen van de bovengenoemde activiteiten dienen we rekening te houden met specifieke randvoorwaarden, zoals:

- de kerk heeft een missie, en dat is de boodschap van Jezus in de samenleving te verdedigen en te verspreiden;
- de kerk staat midden in de samenleving, dient een open karakter te hebben en vanuit een modern christelijke visie te functioneren als ontmoetingscentrum voor de hele bevolking, onafhankelijk van geloof, achtergrond en oriëntatie;
- de kerk is geen politieke partij, maar moet daar waar de fundamenten van het Christendom worden aangetast er niet voor terugschrikken een helder standpunt in te nemen en dat openbaar te maken;
- het ondernemen en ondersteunen van sociale en culturele activiteiten kan de aantrekkingskracht van de kerk vergroten; de kerk moet weer een belevenis worden voor iedereen!
- de financiële middelen van de kerk zijn beperkt en dienen allereerst te worden ingezet voor de versterking van de missie en de instandhouding van de kerk zelf; zij dienen waar mogelijk te worden aangevuld door externe (project) financiering, subsidies en 'crowd funding'.

6. EEN MODERNE VISIE IS NODIG

6.1 Onze verhouding met andere kerken in Rotterdam binnen PKN

Onze kerk vertoont een mengeling van traditionele vormen en nieuwe activiteiten, zowel op sociaal als cultureel gebied. Tussen deze activiteiten bestaat nog relatief weinig samenhang; ze vormen nog geen onderdeel van een integraal beleidsplan. In het verleden zijn plannen gemaakt op diverse deelterreinen, maar het is nog niet gekomen tot één consistente visie op de ontwikkeling van onze gemeente als geheel binnen PKN verband.

De Protestantse Kerk wil kerk zijn met andere kerken. Dat geldt in het bijzonder voor kerken van het protestantse erf. PKN: *'We zijn van mening dat tussen deze kerken geen reden tot voortzetting van kerkscheiding is.'*⁵

De Bergsingelkerk en BMVier hebben een progressief protestantse oriëntatie, weinig afwijkend van de nabije Hervormde Prinsekerk. De PKN gemeenten 'Het Noorderlicht' (gevestigd in de Prinsekerk) en 'De Samaritaan' (Lisplein), zijn wat meer traditioneel gericht. De Christelijk Gereformeerde kerk aan de Noordsingel die niet is aangesloten bij PKN, heeft eveneens een conservatief protestantse oriëntatie. Voor BMVier geldt dat de Pelgrimsvaderskerk in Delfshaven eveneens traditioneel gericht is.

---

⁵ *De hartslog van het leven*, visie nota van PKN, 2012

Links de afgebroken gereformeerde Statensingelkerk. Het orgel van deze kerk is thans te horen in de Bergsingelkerk.

In Rotterdam Centrum/Noord en Delfshaven is de integratie tussen de Protestantse Kerken in PKN verband dan ook nog niet volledig tot stand gekomen. Wel werkt BMVier al enige tijd samen met de Pax Christi kerk aan de Mathenesserdijk. Nu volgens de PKN Nota Kerk 2025 de regels flexibeler worden zou ook de Bergsingelkerk tezamen met BMVier actiever kunnen participeren binnen het Rotterdamse PKN verband. We moeten daarvoor nog de juiste vorm vinden. Eén ding staat echter vast, onze gemeente blijft voorshands autonoom en beheert haar eigen financiën. Een fusie met de andere Protestantse kerken in Rotterdam Centrum is problematisch vanwege verschillende eigendomsstructuren van de betrokken kerkgebouwen. Op grond van de beschikbare modaliteiten in de Kerkorde lijkt samenwerking op grond van gemeenschappelijke regelingen of federatie op wijkniveau de beste oplossing. Verdere samenwerking met de Prinsekerk is een aantrekkelijke optie.

Financieel staat de gemeente er niet slecht voor. Vooral door de succesvolle verkoop van het pand Tidemanstraat 16, 18 en 18-3 in Delfshaven door het College van Kerkrentmeesters is de vermogenspositie van de kerk gezond. Een probleem is echter het teruglopende 'levend geld' op basis waarvan wordt bepaald hoeveel predikanten kunnen worden aangesteld. Door de langzame terugloop van het aantal betalende leden lopen niet alleen de jaarlijkse boekhoudkundige verliezen op (op dit moment ca. €60.000.-), en wordt het in toenemende mate moeilijk een vaste predikant in dienst te hebben.

6.2 Doelgroepen

De ontwikkeling van de kerk als geheel is onderwerp van discussie in de Nota Kerk 2025. De algemene tendens is dat de individuele kerken zich meer richten op specifieke doelgroepen binnen flexibele randvoorwaarden die binnen PKN verband worden ontwikkeld.

Er kunnen vijf groepen worden onderscheiden, namelijk:

- (i) De leden die afkomstig zijn uit het traditionele gereformeerde milieu. Deze groep bevat voornamelijk oudere leden in de leeftijdscategorie van 60 jaar en ouder.
- (ii) Een groep van middelbare leeftijd, eveneens nog vaak met een gereformeerde achtergrond.
- (iii) Een groep 'jong volwassenen'⁶ in de leeftijdscategorie van 18 – ca. 45 jaar, die belangstelling heeft voor levensvragen maar weinig affiniteit heeft met de traditionele eredienst.
- (iv) Een groep kinderen en opgroeiende jongeren tot ca. 18 jaar, veelal afkomstig uit protestante gezinnen.
- (v) Een groep (vaak buurtbewoners) die belangstelling heeft voor kerkelijke, culturele of sociale activiteiten in de Bergsingelkerk of BMVier, geen lid is van onze kerk, maar wel wil participeren de sociale en culturele activiteiten..

Iedere doelgroep heeft zijn eigen voorkeuren en wensen. Het aantal oudere leden dat trouw de zondagse eredienst bezoekt neemt geleidelijk af. Het ledenbestand van middelbare leeftijd blijft relatief stabiel. Kerkbezoek van jong volwassenen is matig. Activiteiten en faciliteiten, met name via de nieuwe jongerenwerker, om deze groep te mobiliseren zijn van groot belang. De groep kinderen bevat voornamelijk een aantal jongere kinderen van ouders die regelmatig de kerkdiensten bijwonen. De kindernevendiensten die iedere zondag plaatsvinden zijn een succes. Het valt ook op dat relatief veel kinderen kunnen worden gemobiliseerd voor bijzondere gelegenheden zoals kerstmis en andere hoogtijdagen.

De doelgroepen binnen de kerkgemeenschap onder (i) – (iv) dienen door een gericht wervingsbeleid te worden bereikt. Dat slechts 15 – 20% van de kerkleden de eredienst bezoekt is jammer maar niet onvermijdelijk. Dit percentage kan worden opgevoerd door een goede informatie en het bieden van aantrekkelijke faciliteiten, en vooral door stimulerende kerkdiensten.

Een grote groep die het ledenbestand van onze kerk kan versterken is de groep die weliswaar religieus georiënteerd is, maar van de kerk is vervreemd. Mensen die zoekende zijn naar een geestelijk tehuis. Voor deze groep kan de Bergsingelkerk een belangrijk ontmoetingspunt worden mits aan een aantal belangrijke randvoorwaarden wordt voldaan. Om deze groep te bereiken is een geheel andere, en veel minder traditionele benadering vereist van de christelijke boodschap. Het gaat

---

⁶ Zie Jan Willem Slaa, *Notitie Gereformeerde Kerk te Rotterdam – Jongerenbeleid* d.d. 26-11-2016

hier uiteindelijk om zo'n 15% -20% van de stedelijke bevolking dat nog steeds banden heeft met de religie.

Herdenking 100 jaar bestaan Bergsingelkerk (2015).

6.3 *Wie zijn 'lid' van de kerk?*

Het is zinvol nog eens na te gaan wie formeel 'lid' kunnen worden onze gemeente.

De kerkorde (Art. III) vermeldt het volgende over wie leden van de gemeente zijn, namelijk:

- (i) doopleden en belijdend leden;
- (ii) de niet gedoopte kinderen van gemeenteleden;
- (iii) zij die blijf geven van verbondenheid met de gemeente.

Deze drie categorieën kunnen worden ingeschreven in het register van de gemeente.

Met betrekking tot de categorie (iii) worden geen bijzondere eisen gesteld. Het is dus aan de Kerkenraad te bepalen wat de kern is van de verbondenheid met de kerk en wat niet. In de voorstellen tot vereenvoudiging van de kerkorde wordt naar verwachting een categorie leden opgenomen die wordt aangeduid met '*vrienden van de kerk*'.

Het lijkt geen twijfel dat door het teruglopen van het aantal belijdende en doopleden leden de nadruk komt te liggen op diegenen die blijf geven van verbondenheid met de kerk. Het gaat er dus om in de toekomst juist deze categorie meer aan onze kerk te binden.

Binnen de bestaande financiële regelingen geldend voor PKN kerken is de vaste vrijwillige bijdrage van de leden bepalend voor het aantal predikanten en kerkelijke werkers dat in een bepaalde gemeente kan worden benoemd. Of dit defensieve beleid verstandig is, valt te betwijfelen. Om een organisatie optimaal te ontwikkelen moet worden geïnvesteerd in mensen, organisatie en middelen/faciliteiten. Dat geldt ook

voor een kerk. Indien investeren in professionele medewerkers (predikanten, kerkelijk werkers) steeds moeilijker wordt door teruglopende vaste bijdragen, komt de kerk in een (neergaande) spiraal terecht. Het kan dus zijn dat de financiële positie van een gemeente gezond is, en er toch geen mogelijkheid bestaat te investeren in nieuwe menskracht. Desondanks: de *vergroting van het ledenbestand* moet een belangrijk onderdeel zijn van het kerkelijk beleid, ook al om financiële redenen. Maar een kerk die haar eigen investeringscapaciteit niet creatief inzet als het nodig en nuttig is, mist op den duur de boot.

6.4 Mobilisatie van belangstellenden

Onze potentiële doelgroep van huidige buitenkerkelijken bestaat uit drie geledingen:

- (i) Nieuwe buurtbewoners uit de midden- en hoger opgeleide groepen die zich in toenemende mate vestigen in de oudere wijken van Rotterdam Noord zoals het Liskwartier en rond de Bergsingel / Noordsingel.
- (ii) Buurtbewoners uit meer kansarme groepen in onze wijk die gebruik maken van de (diaconale) voorzieningen van de Bergsingelkerk en BMVier.
- (iii) Belangstellenden van buiten onze wijk die zich om allerlei redenen aangetrokken voelen de Bergsingelkerk of BMVier te bezoeken.

Mobilisatie geschiedt op dit moment op velerlei manieren. In de communicatie nota van eind 2016⁷ is in dit verband een aantal beleidsvoornemens geformuleerd.

De interne communicatie richting leden verloopt hoofdzakelijk via de zondagsbrief, e-mail en de twee maandelijks publicatie 'Mare'. Sinds kort worden ook de interne, besloten Facebookpagina en de website meer voor dit doel gebruikt. De communicatie is nog in hoge mate intern gericht. Een nieuwe website is inmiddels (juli 2019) in gebruik genomen. Deze site is extern gericht, alleen voor de bekendmaking van komende evenementen, maar ook om te laten zien hoe het was, zodat mensen er de volgende keer bij willen zijn.

De inzet van sociale media zoals de website, Facebook en Twitter moet ook informerend zijn en de stem van de kerk laten horen. Bijvoorbeeld door het delen van interessante artikelen, opinies, PKN-nieuws te publiceren. Het moet duidelijk worden voor de buitenwereld wat er leeft binnen onze kerk, bijvoorbeeld met foto's en video's van een bijzondere dienst/ kindernevendienst of wat er 'achter de schermen' in de kerk gebeurt. Wie zijn de mensen achter de kerk?

Er zijn op dit moment twee Facebookpagina's, de openbare en de interne. Er zal weliswaar sprake kunnen zijn van enige overlap in de berichten, maar dat is geen bezwaar. In de interne Facebook pagina worden ook de evenementen aangekondigd

---

⁷ Barbara de Jong, *Communicatie BSK*, goedgekeurd door het Moderamen van 1 december 2016

die gericht zijn op de gemeenschap. Met de foto's op de achtergrond wordt zo veel mogelijk ingespeeld op de actualiteit binnen onze kerk.

Veel jongeren zijn actief op Instagram, een sociaal medium dat gericht is op fotografie. Onze kerk kan ook op dit medium actief worden. Het is belangrijk dat de kerk zichtbaarder wordt voor andere partijen / media (huis –aan- huis-

bladen/wijkkranten) om de eigen boodschap over te kunnen brengen of voor mogelijke samenwerking (culturele initiatieven). Ook kunnen bijdragen worden geleverd op opiniepagina's van (landelijke) media.

Gemeenteleden zonder Facebook en Twitter account worden meer door middel van mailings bij de kerk betrokken. Daardoor kunnen mensen op de hoogte blijven van komende evenementen binnen de kerk.

Ook de Bergsingel/BMVier website is van groot belang voor de communicatie met de buitenwereld.

6.6 Wat betekent de kerk in het huidige tijdsbestel?

Week na week vinden de erediensten plaats en dat is een geruststellend gegeven voor een vaste kern van gemeenteleden. Het is voor diegenen die een traditioneel gereformeerde opvoeding hebben gehad (en daar nog steeds gelukkig mee zijn!) echter niet altijd gemakkelijk om het functioneren van de kerk in een breder maatschappelijk verband te zien. Daarbij gaat het vooral om de vorm van de eredienst (die langzaam maar zeker wordt gemoderniseerd) en de veranderende functies die de kerk in de samenleving vervult of kan vervullen. Er ontstaan, aldus kerkmusicus Martin Hoondert, nieuwe vormen van basale en algemene vormen van sacraliteit buiten de muren van kerk en theologie. Prof. Marcel Barnard van de Protestantse Theologische Universiteit: 'Het heilige gebeurt wel, *maar niet in de geïnstitutionaliseerde kerkelijke liturgie*, maar op nieuwe, soms ook onverwachte plaatsen en met een nieuwe

inhoud'⁸. Het is van groot belang dat ook onze kerk nieuwe vormen van liturgie en sacraliteit ontwikkelt die aansluiten bij de behoeften van de moderne tijd. Het beleid in de komende tijd is dan ook gericht op differentiatie van de liturgie die meer wordt gericht op de verschillende doelgroepen die onze kerk wil bereiken. Een verdere analyse van de liturgievernieuwing is opgenomen in sectie 7.

Het feit dat onze kerk terecht dreigt te komen in de marge van de samenleving en steeds meer een *underdog* positie inneemt is niet persé negatief. Het kan ook leiden tot meer creativiteit, geestelijke mobilisatie en meer geloof in de eigen boodschap, tot een '*tegendraadse explosieve getuigenis van een God die liefde heet*' (ds Magrietha Reinders).

7. LITURGIE: VIEREN, VERBINDEN, VERDIEPEN

7.1 Pluriformiteit als uitdaging en kracht

Onze gemeente is een pluriforme gemeente, een kerk met geloofsvariëteiten, verschillende vormen van spiritualiteit. De gemeente wil een open plek van vieren en ontmoeten zijn.

Een pluriforme gemeente zijn betekent dat het noodzakelijk is dat mensen elkaar durven laten zien wat ze wel en niet geloven en verlangen. Dat er gesproken wordt over verschillen en herkenning in elkaars manier van geloven. De pluriformiteit betekent elkaar ruimte laten voor (het ontwikkelen van) een eigen geloofsidentiteit, daarover in gesprek blijven, uitspreken dat het een keuze is om, met alle verschillen, tóch samen een gemeente te willen zijn, en tenslotte dit alles te willen vieren. Of misschien is het samen vieren wel een a priori om het geloofsgesprek, de onderlinge verbinding en het ontwikkelen van een eigen geloofsidentiteit (kortom een pluriforme gemeente vormen) vol te houden.

De liturgie in onze kerken is midden-orthodox te noemen. Zingen met het orgel uit het nieuwe liedboek, twee lezingen en de nadruk op de preek is daar een kenmerk van. Er gaan stemmen op dat deze liturgie saai is; gevraagd wordt naar meer variatie van muziek, meer stilte, meer activiteiten.

Tussen de beide kerkgemeenschappen, Bergsingelkerk en BMVier, bestaan (kleine) verschillen. Be Bergsingelkerk is nog steeds sterk gericht op het oude liedboek: er is geen sterke Oosterhuistraditie met zijn melodische weinig kerkelijk klinkende muziek en vaak intellectuele teksten; de meditatieve liederen van Taizé hebben nauwelijks voet aan de grond gekregen (behalve als responsie bij de gebeden) en Iona-liederen spelen geen rol van betekenis.

---

⁸ Kerk van de Toekomst, Sjabbolet Amsterdam 2016, *De muzikale kerk*, Martin J.M. Hoondert, p. 47.

De BMVier-gemeente kent veel meer flexibiliteit in liedgenre en is ook gretiger in het aanleren van nieuwe liederen.

Voor beide kerken geldt dat opwekkingsliederen/evangelische liederen nauwelijks aansluiting vinden. Over het algemeen vindt men van deze liederen dat ze te weinig diepgang hebben wat betreft de tekst.

Om recht te doen aan de pluriformiteit is het een uitdaging om de gemeente kennis te laten maken met verschillende liedgenre; mensen krijgen zo de ruimte om uit te vinden waar zij zich het meest bij thuis voelen.

Praktisch is dit goed uitvoerbaar. Er is een goede organist/pianist die alle genres kan vertolken, ook m.m.v. de cantorij en er is een grote variatie aan voorgangers. Ieder van hen heeft een eigen voorliefde voor liederen. Zaak is dan wel dat deze voorliefde expliciet benoemd wordt en kerkgangers zicht bewust worden van verschillende liedstijlen.

7.2 *Vorm van de kerkdienst*

Hetzelfde kan gezegd worden van de vorm van de dienst. De ene voorganger geeft veel aandacht aan de kinderen van de kindernevendienst, een ander houdt diensten rondom thema's, weer een ander legt vooral nadruk op de exegese, en zo is er veel meer te noemen. Voorgangers moeten niet schromen om zo nu en dan te experimenteren. Gemeenteleden kunnen hierover met elkaar in gesprek, waardoor ze ook van elkaar begrijpen waarom het een aanspreekt en het andere niet. Dit begrijpen leidt er toe dat men zich niet verzet, maar voluit mee kan vieren terwijl men zich vervreemd voelt van de stijl, maar verbonden met gemeenteleden die zich juist thuis voelen.

Deze liturgieverbreding en daardoor liturgievernieuwing kan begeleid worden door het geven van informatie. Voor de zondag wordt op de website en facebook vermeld wat er in een dienst gebeurt: ligt de nadruk op een thema, wordt de beamer gebruikt, hebben de kinderen een centrale rol, is er verstillen met meditatieve liederen? Wanneer men van tevoren het profiel van de dienst weet, bereidt men zich daarop voor.

Deze verbreding is erop gericht om de mensen die naar de kerk gaan zich (nog meer) thuis te laten voelen én hen uit te dagen om zich te verdiepen in de geloofsbeleving van gemeenteleden. De gemeenschapszin kan hierdoor worden vergroot en het geloofsgesprek verdiept.

Essentieel is dat elke dienst een aantal kenmerken heeft: de dienst moet altijd stijlvol en verzorgd zijn; er moet blijken dat er veel aandacht is besteed aan de voorbereiding en de keuzes van woord en muziek; er moet ruimte zijn voor kinderen; na de dienst ruimte voor gesprek; goede, transparante communicatie voor, en naar aanleiding van de dienst.

Natuurlijk is er geen zekerheid of, zoals vurig gewenst wordt, hierdoor jonge mensen, een nieuwe groep gelovigen worden aangetrokken. Zij zijn vooral geïnteresseerd in uitwisseling en gesprek in kleinere kring. De kerk moet ook deze mogelijkheden bieden.

En dat kan ook, samen met en te midden van, gevierd worden.

Het komt uiteindelijk neer op vieren, verdiepen en verbinden als missie.

7.3 Vieren, verdiepen en verbinden als missie

De liturgie kan worden beschouwd als het hart van de gemeente; de zondagse eredienst is immers de plek waar gemeenteleden elkaar ontmoeten; bovendien is de eredienst voor veel mensen over het algemeen genomen, het enige moment in de week waarop de kerk een rol speelt in hun leven.

Maar gemeente-zijn is veel meer dan dat. De vieringen kunnen niet los worden gezien van de omzien naar elkaar en het werken aan verbindingen tussen mensen (pastoraat) en de dienst aan de samenleving, met name aan de mensen met het meeste kwetsbare belang en het meest miskende verlangen (diaconaat).

Deze inbedding maakt dat kerkgangers zich steeds opnieuw verhouden tot God, elkaar en de wereld. Dit 'zich verhouden' kan uitgewerkt worden in een zorgvuldig opgebouwd Vorming & Toerustingsprogramma. Vieren, verdiepen en verbinden worden zo de kenmerken van een pluriforme gemeente.

Immers, mensen:

- die zich thuis voelen in een kerkelijke gemeente,
  - die positief uitgedaagd worden door de manier van geloven van andere gemeenteleden,
  - die blijven geloven dat we als gemeente het verschil kunnen maken in onze buurt en onze stad, of zelfs onze wereld,
  - die ervaren dat verschillen kunnen leiden tot kansen,
- worden op verschillende manier mededragers van de missie van Jezus Christus.

Het goede nieuws is dat wij allen kinderen van God zijn en dat deze God de humaniteit van ieder mens zal borgen in zijn koninkrijk.

Ook zal worden gestreefd naar andere vieringen op zondag.

Het organiseren van aparte vieringen naast de diensten op zondag is alleen zinvol als het past binnen de missie van de kerk om een plek van vieren, verbinden en verdiepen te zijn en als mensen binnen de gemeente zich geroepen voelen dit op te pakken.

7.4 Aandachtspunten

Uit bovenstaande beleidsvisie vloeien een aantal punten voort die verwerkt kunnen worden in (jaarlijkse) werkplannen. Punten die hierin aandacht zullen krijgen:

- oefenen van verschillende liederen;

- oefenen in verschillende vormen van kerkdiensten;
- voorspreken/bespreken/en nabespreken van kerkdiensten met verschillende mensen;
ruimte creëren binnen de gemeente voor het geloofsgesprek;
- accepteren dat het gemeente-zijn niet gericht is op kwantitatieve groei, maar op verdieping;
- een zorgvuldige inbedding van de eredienst in de dienst aan elkaar en de dienst aan de wereld;
- zoeken naar een groep voorgangers die regelmatig voorgaan en zich betrokken weten bij de nieuwe ontwikkelingen;
- opzetten van een goede (onderlinge) communicatie;
- experimenteren met aanvullende instrumentarium of medewerkingen tijdens de dienst. En hiervoor budget reserveren.

8. KERNACTIVITEITEN

8.1 Positie Bergsingelkerk

De groei van de Bergsingelkerk van een traditionele gereformeerde kerk naar een multifunctioneel religieus-maatschappelijk centrum heeft zich de laatste jaren in versneld tempo voltrokken. Jan Willen Slaa heeft een overzicht gemaakt van de activiteiten die in 2016 zijn ondernomen. Naast de wekelijkse activiteiten zoals de maaltijd, het Bergsingelkwartier, de cantorij en de talloze interne vergaderingen waren er (toegankelijk voor leden en niet-leden): 115 kerkdiensten, 8 concerten, 7 orgelconcerten, 2 voorstellingen, 2 buurtfeesten, 1 lezing, 3 literatuuravonden, 2 wereld-diaconaaats-activiteiten, 1 forumdiscussie, 1 kleding- en boekenbeurs, 2 boekenmarkten, 1 geraniummarkt, 1 open podium. Dit betekent dat de Bergsingelkerk zich verder ontwikkelt als een centrum van kerkelijke en maatschappelijke activiteiten. Het ziet er naar uit dat dit soort activiteiten in de komende tijd alleen maar zal toenemen.

Wat we zien is het ontstaan van een nieuwe kerkelijke praktijk die veel breder is georiënteerd dan voorheen het geval was. Deze trend is al ontstaan omstreeks 2005 na de oprichting van het Bergsingelkwartier, een poging om een brug te slaan tussen de Bergsingelkerk en de buurt. Dit initiatief van ds Elbert Grosheide heeft zich lange tijd succesvol ontwikkeld maar heeft thans nieuwe impulsen nodig.

De vraag is echter aan de orde op welke activiteiten (behalve de gebruikelijke kerkelijke evenementen) de Bergsingelkerk en BMVier zich specifiek moeten richten. Uiteindelijk moet er een zekere specialisatie ontstaan ook al omdat de Bergsingelkerk en de kerkzaal van BMVier niet geschikt zijn om *alle activiteiten* van welke aard dan

ook te accommoderen. Het doel moet zijn: die activiteiten die direct of indirect bijdragen tot de doelstellingen van de kerk te ondersteunen.

Het is van groot belang dat er een herkenbare visie bestaat over de plaats en functie van de kerk ook in haar culturele uitingen. Alhoewel het niet altijd noodzakelijk is om de programmering zodanig dwingend in te richten dat er te allen tijde een duidelijke verbinding met geloof aanwezig is, is het wel een belangrijk onderliggend doel. Zoals ook uit de statistieken blijkt hebben veel jonge mensen het contact met het geloof vrijwel geheel verloren. Hun beeld van het geloof is vaak dat je iedere zondag vroeg uit de veren moet voor de kerkdienst, daar aangekomen een psalm zingt, een pepermuntje eet, een kop koffie drinkt en weer naar huis gaat. Aan de andere kant zijn ze niet belast met negatieve ervaringen uit een conservatief religieuze opvoeding. Velen, die naar ons land zijn gekomen en een niet-Christelijk geloof aanhangen hebben geen idee van wat het Christelijk geloof eigenlijk inhoudt. Het is onze taak deze achterhaalde stereotypen beelden, hoofdzakelijk uit onwetendheid ontstaan, weg te nemen. Hen moeten wij bereiken, welkom heten en over ons vertellen. Wat is het christelijk geloof? Wat verbindt de verschillende geloofsrichtingen binnen de christelijke wereld met elkaar? Ook dat zijn onderwerpen die wij onder de aandacht van de jonge mensen en onze nieuwe burgers moeten brengen. Dat moeten wij doen op een interactieve, verfrissende, en bezielde wijze. Geen droog zendingswerk maar met de positieve kracht van het geloof, met humor en de ontroerende schoonheid van onze veelzijdige cultuur. Op die manier zullen we de gemeenschapszin die wij in deze tijd node missen, weer kunnen terugwinnen. De Bergsingelkerk moet een platform zijn waar je kunt leren, kunt luisteren, kunt zien en kunt communiceren in een sfeer van wederzijds respect en in de behagelijke warmte van agressieeloosheid.

8.2. Positie BMVier

BMVier is na de goed geslaagde verbouwing in 2016 een aantrekkelijke locatie geworden voor kerkdiensten en andere wijk gebonden activiteiten. Er is een hechte groep voornamelijk oudere maar nog steeds actieve lidmaten die de kern vormt van de huidige kerkelijke gemeente. Vertegenwoordigers van deze groep functioneren actief in de kerkelijke organen zoals de Kerkenraad, het College van Kerkrentmeesters, de Diaconie en het kerkblad 'Mare'. Een probleem is echter dat er op dit moment geen natuurlijke aanvulling plaats vindt waardoor op termijn de traditionele diensten (ondersteund door een eigen predikant) en andere kerkelijke/maatschappelijke activiteiten van deze groep in het gedrang komen.

Het beleid is er op gericht ondanks de veroudering van het ledenbestand, de kerkelijke werkzaamheden te continueren al dan niet in aangepaste vorm. Dat kan o.m. worden gerealiseerd door nauwere samenwerking met het ook in BMVier gevestigde Stichting wijkpastoraat Rotterdam-West. De samenwerking is in de loop van 2017 verder versterkt en is in maart 2018 geformaliseerd door middel van een samenwerkings-

overeenkomst onder de naam 'SamenMeer'. Deze stichting en de gezamenlijke activiteiten worden op dit moment financieel ondersteund vanuit de kerk.

In de loop van de jaren is het inzicht ontstaan dat er in de buurten en straten een ander zicht op het Evangelie ontstaat dan in de kerken. Zo zijn er in het wijkpastoraat Middelland vieringen ontstaan op de vrijdagmiddag. De buurtbewoners hebben dit tijdstip zelf bepaald en zij bereiden deze vieringen zelf voor. Een aantal lidmaten van de kerkelijke gemeente doet mee aan deze vieringen, naast hun zondagse kerkdienst. De betrokkenheid op de omgang met mensen met het zwakste belang is van gemeenschappen in de buurt en ook voor de kerkelijke gemeente. Dit vindt plaats in de Oude Westen, rond de Union en rond BMVier. In eerste instantie in de buurt en Vanuit dit perspectief kan men kijken naar de kerkdienst op zondag. Het Kyrië-gebed krijgt haar kracht vanuit de stad en het leven in de buurt. De uitleg van de Bijbel werpt een nieuw licht op de lasten, die de mensen dragen.

men kijken naar de kerkdienst op zondag. Het Kyrië-gebed krijgt haar kracht vanuit de stad en het leven in de buurt. De uitleg van de Bijbel werpt een nieuw licht op de lasten, die de mensen dragen.

Er zijn reeds vele dwarsverbanden, met name het functioneren van de predikant binnen het wijkpastoraat en deelname van leden van de kerk aan activiteiten van het wijkpastoraat. Daarbij is het van belang dat binnen de kerk wordt gestreefd naar verbreding van activiteiten en meer differentiatie in de kerkbeleving en eredienst. De activiteiten van het wijkpastoraat vinden plaats vanuit hetzelfde gedachtengoed en liggen duidelijk in het verlengde van de diaconale taak van de kerk. Het beleid is er dan ook op gericht de kerkelijke activiteiten in BMVier te continueren, wellicht in een andere vorm dan thans het geval is. Daarbij wordt gedacht aan de ontwikkeling van een buurtkerk als een soort tussenvorm tussen de traditionele kerk en het wijkpastoraat. Door de verschillende sociale samenstelling van de betrokken groepen zal integratie moeilijk zijn, maar verdere samenwerking is zeker mogelijk. Begrip voor elkaar kan o.a. worden bereikt door het ondernemen van gezamenlijke activiteiten en projecten.

8.3 Kerkelijke en sociaal- religieuze activiteiten.

Primair blijven echter onze kerkelijke gerichte activiteiten die voornamelijk in de kerkzalen plaatsvinden, namelijk:

- (i) De eredienst op zondag voor onze eigen gemeente, en desgewenst ook voor andere gemeenten zoals de Urdu gemeente en andere protestantse groeperingen, in het bijzonder de Prinsekerk.

- (ii) Bijzondere diensten (al dan niet op zondag) zoals startzondag, Kerstmis en Pasen, jongerendienst, kinderdiensten, herdenkingsdiensten, zangdiensten, pioniersdiensten, e.d.
- (iii) Specifiek kerkelijke activiteiten, catechisatie, kerkenraad, etc.
- (iv) Activiteiten met een diaconaal karakter (presentie in de wijk, Bergsingelkwartier, ondersteuning wijkpastoraat).

Maar er kan meer zijn, zoals:

- (v) Passiespelen, in een moderne vormgeving, uitgevoerd in toneelvorm, maar ook in de vorm van een lezing door enkel acteurs en actrices.
- (vi) Kleinschalige oratoria, bijvoorbeeld delen van "Judith Triumphans" van Vivaldi.
- (vii) Voordrachten en lezingen over de geschiedenis van het Christendom en andere godsdiensten met in plaats van confrontatie juist nadruk op de overeenkomsten tussen verschillende geloofsrichtingen, zoals wederzijdse verdraagzaamheid en geweldloosheid (Bergsingel Colleges).
- (viii) Herdenken van mensen en gebeurtenissen die belangrijk zijn geweest voor de

geestelijke en humanitaire ontwikkeling van onze gemeenschap.

- (ix) Discussieavonden en conferenties over actuele zaken van (christelijke) politiek en sociaal belang.
- (x) Het ondersteunen van humanitaire activiteiten (Kerk in Actie, derde wereld, artsen zonder grenzen, enz.).

7.4 De kerk als culturele belevenis

Dit alles neemt uiteraard niet weg dat er ook evenementen moeten worden georganiseerd die de mensen amuseren en die zich niet direct met hun diepere zielenroerselen bezig houdt,

zoals:

- a. Concerten (zowel modern als klassiek)
- b. Cabaret- en toneelvoorstellingen.
- c. Dans- en muziekkuitvoeringen.
- d. Lezingen en voordrachten.
- e. Conferenties.
- e. Muziek- en danslessen (van klassiek tot stijldans voor de ouderen).
- f. Beurzen (bijvoorbeeld een boekenbeurs).

Kortom: de Bergsingelkerk met zijn uitstekende akoestiek kan een centrum van ontmoeting zijn voor de stad- en buurtbewoners.

Een plek voor al diegenen die behoefte hebben aan menselijk contact, gemeenschapszin, hulpvaardigheid van en voor de medemens en natuurlijk ook cultuur. Maar waar ook wat te lachen valt.

8.4 Verdere aspecten.

Terwijl de kerkruimte van BMVier is gemoderniseerd en voldoet aan de behoeften, is dat voor de Bergsingelkerk nog maar gedeeltelijk het geval. In de praktijk blijkt dat de Bergsingelkerk zeer geschikt is voor kleinere en middelgrote culturele evenementen en concer-

ten. De belangstelling om de kerk te gebruiken voor dit soort activiteiten is gedurende de afgelopen jaren toegenomen.

Voor wat betreft de schaalgrootte valt te denken aan zowel middelgrote als van kleinere evenementen. Dus activiteiten zoals orkest-uitvoeringen (klassiek, jazz en pop), klein toneel en ballet, cabaret, voorlichtingsbijeenkomsten, spreekbeurten en muziek- en balletlessen. Teneinde de kerkruimte optimaal attractief (en rendabel) te maken betekent dat ook dat alle faciliteiten die daarvoor nodig zijn, beschikbaar moeten zijn (via huur of anderszins) dan wel te zijner tijd moeten worden aangeschaft.

De concert- en evenementen functie van de Bergsingelkerk wordt in de wijk zeer gewaardeerd. De gebiedscommissie van Rotterdam Noord heeft in december 2017 op basis van een enquête een tweede prijs toegekend aan onze kerk op grond van culturele activiteiten (concerten) ter waarde van €3000,- De Bergsingelkerk zou dus ook wat betreft deze evenementen een van de beste wijklocaties van Rotterdam Centrum kunnen worden, vooral wanneer de beschikbare voorzieningen verder worden verbeterd. Daarbij spelen ook de aanschaf van een Steinway concertvleugel in november 2017, de herinrichting van de kerkzaal inclusief een groter podium en het samenwerkingsverband met het fameuze Doelen Ensemble een belangrijke rol.

9. VERBETERING VAN VOORZIENINGEN

9.1. Doelstellingen

Kort samengevat zijn de doelstellingen van een modernisering van het kerkgebouw:

- (i) het ondersteunen van bestaande en het accommoderen van nieuwe activiteiten;
- (ii) het bieden van meer comfort voor kerkgangers en belangstellenden;
- (iii) het werven van nieuwe leden;
- (iv) het versterken van de financiële basis van de kerk.

In de volgende paragrafen worden bestaande plannen verder toegelicht.

9.2 Energiebesparing

Er is een plan ontwikkeld te trachten de energiekosten van het kerkgebouw aan de Bergsingel te verminderen door aanbrengen van isolatie en mogelijke toepassing van alternatieve energie. Het gebruik van schone energie betekent aansluiting op de ook door de kerk gesteunde verbetering van het milieu. Maar er zijn andere mogelijkheden om te investeren in duurzaamheid. De investeringen in enige vorm van energiebesparing zullen evenwel aanzienlijk zijn. Er is inmiddels door het onderzoeksbureau IOB een project afgerond om de deze investeringen te toetsen op technische en economische haalbaarheid. De eerste resultaten van begin 2018 geven aan dat de meeste haalbare vormen van energiebesparing kunnen worden gevonden in isolatie van dak- en vloeren van de kerk. Voorts moeten ook de verwarmingsinstallatie en de elektrische voorzieningen binnenkort worden gemoderniseerd en verbeterd. De betrokken werkzaamheden zullen in de loop van 2018 starten.

9.3. Herinrichting van de kerkzaal van de Bergsingelkerk

Herinrichting van de kerkzaal heeft medio 2018 zijn beslag gekregen. Voor dit doel is meer dan €100.000.- geïnvesteerd (inclusief de aankoop van een Steinway D2 vleugel).

Er zijn twee belangrijke redenen waarom de vernieuwing noodzakelijk was:

- a. De huidige kerkbanken waren weinig comfortabel, zeker voor de groep oudere leden van onze kerkgemeenschap en het podium was te klein;
- b. Terwijl in het verleden de kerk vrijwel uitsluitend voor kerkelijke functies werd gebruikt (met als hoogtepunt de eredienst op zondag), heeft de kerk gedurende het afgelopen decennium in toenemende mate een multifunctioneel karakter gekregen. Behalve voor de eredienst wordt de kerkzaal tegenwoordig frequent gebruikt voor discussies, lezingen, presentaties, concerten, buurt-bijeenkomsten en andere activiteiten. Zoals al eerder is aangegeven functioneert de kerk dan ook steeds meer als een sociaal/religieus centrum binnen de stedelijke gemeenschap.

De vraag naar faciliteiten voor religieuze, culturele, maatschappelijke en politieke evenementen zal naar verwachting sterk toenemen. Dit heeft onder meer te maken met het wegvallen van buurtfaciliteiten als gevolg van bezuinigingen bij de stedelijke overheid. Hier liggen dus extra kansen voor onze kerk!

De Bergsingelkerk is naast de Wilhelminakerk te Dordrecht (1899) een van de belangrijkste bouwwerken van kerkarchitect Tjeerd Kuipers (1857 – 1942). Terwijl de Wilhelminakerk (ook een gemeentelijk monument) is gebouwd in neogotische stijl, is de Bergsingelkerk soberder en gebouwd in wat wordt beschreven als protestants-rationalistische stijl met jugendstil elementen. De kerk is bovendien een van de beeldbepalende elementen in het Liskwartier, samen met de voormalige Willem de Zwijger HBS (thans Islamitische Universiteit).

Willem de Zwijger HBS en Bergsingelkerk (1928)

9.4 Oprichting Bergsingel Sociëteit

Eén van de plannen met betrekking tot een bredere functie van de Bergsingelkerk in buurt en stad is de voorgestelde oprichting van wat wordt genoemd *'de Bergsingel Sociëteit'*. De functie van de Bergsingel Sociëteit is het betrekken van stad- en buurtgenoten bij de kerk door het bieden van een gevarieerd activiteiten programma en de daarvoor noodzakelijk faciliteiten. Daarvoor zou de kerkzaal kunnen worden gebruikt (voor grotere evenementen) of de verbouwde zijzaal.

Een voorbeeld van een dergelijke opzet is Arminius dat in Rotterdam grote bekendheid heeft gekregen door het (seculiere) gevarieerde politiek /maatschappelijke programma dat men biedt. De Bergsingel Sociëteit zou een soortgelijk programma kunnen aanbieden maar dan wat meer gericht op evenementen die een religieus/maatschappelijke achtergrond hebben. Uiteindelijk heeft de kerk een missie te vervullen. Het is één van de middelen die beschikbaar zijn om de belangstelling voor de kerk te stimuleren.

De Bergsingel Sociëteit zou ook een gezelligheidsfunctie moeten krijgen. Het moet leuk zijn daar binnen te lopen, eenvoudigweg om mensen te ontmoeten ook als er geen specifieke activiteit plaatsvindt. Om een aardig TV programma te zien, om een informeel gesprek te voeren, om een glaasje wijn te drinken. Daarom is het van belang dat er ook zoets als een lidmaatschap van de sociëteit wordt gecreëerd.

Het is bovendien van belang dat de faciliteiten voor de eigen kerkelijke activiteiten worden verbeterd. De ruimte moet ook geschikt zijn voor het houden van (kerkenraads)vergaderingen, gespreks- en taakgroepen en catechisatie.

De zijzaal zou een soort huiskamerachtig karakter kunnen krijgen, met gemakkelijke fauteuils, tafels, aangepaste verlichting, TV en moderne communicatie middelen, en een vergadertafel. Er is inmiddels een aanzienlijke subsidie ontvangen waarmee de kosten voor een gedeelte kunnen worden gedekt.

Het zal wellicht noodzakelijk worden de uitvoering van sommige *sociale en culturele activiteiten* van de kerk, inclusief de Bergsingel Sociëteit in een aparte stichting onder te brengen. Vele andere kerken gingen ons op dit punt reeds voor. Het organiseren van niet direct kerk-gebonden activiteiten kan het beste plaatsvinden in een aparte organisatie, die juridisch los staat van de kerk, maar wel daarmee direct verbonden is door personele unies. Dit enerzijds om te voorkomen dat de kerk financieel risico loopt en anderzijds om gemakkelijker subsidies en donaties te kunnen aantrekken.

9.5 Voorzaal

Een vroegere verbouwing van de voorzaal was niet in alle opzichten een succes. De ruimte heeft eerder het karakter van een kantine dan van een ontmoetingsruimte voor kerkleden en anderen. Op termijn zullen aanpassingen nodig zijn zowel met betrekking tot het meubilair, de verlichting als het toegepaste kleurenschema.

Het is bovendien jammer dat de tussenwand het zicht op de kerkzaal onmogelijk maakt. Daarom is een project gestart om deze wand zodanig te verbouwen dat de zaal meer aansluit op de architectuur van de kerk.

10. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

- (i) De kerkgemeenschap Bergsingelkerk / BMVier heeft een eigen karakter en oriëntatie en kan, naast de andere wijkkerken in de PKN familie, een belangrijke eigen religieus-maatschappelijke rol vervullen binnen de stedelijke gemeenschap.
- (ii) Maatschappelijke ontwikkelingen en toenemende secularisatie in Nederland hebben een terugloop van het ledental van de traditionele kerken (met name PKN en de Katholieke kerk) veroorzaakt. De kerk verkeert op dit moment in een proces van heroriëntatie en modernisatie.
- (iii) Terwijl de traditionele eredienst nog steeds van groot belang is, worden andere vormen van geloofsbeleving aantrekkelijk voor veel leden en belangstellenden, die van huis uit niet christelijk zijn opgevoed. Er bestaat nog steeds een aanzienlijk draagvlak voor religieuze beleving binnen Nederland. Het is echter belangrijk dat de kerk meer aansluiting zoekt bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen.
- (iv) Binnen PKN verband wordt getracht een kerkorde te creëren die meer diversiteit en flexibiliteit voor de individuele kerken schept dan in het verleden het geval was. Het is dan ook voor de Bergsingelkerk/BMVier van belang binnen de diversiteit van Protestantse geloofsgemeenschappen een eigen plaats te vinden.
- (v) Om perspectief op de toekomst te hebben, dient de terugloop van het ledenbestand te worden gestopt. De kerk moet weer aantrekkelijk worden voor nieuwe leden, ook voor diegenen die van huis uit niet religieus zijn opgevoed.

- (vi) Uit diverse onderzoeken is gebleken dat er bij een aanzienlijk gedeelte van de bevolking nog steeds belangstelling bestaat voor geloofs- en levensvragen. Vooral in onze stedelijke omgeving is het van belang activiteiten te ontwikkelen (en experimenten te ondernemen) zodanig dat ook andere mentaliteitsgroepen dan de traditionele (protestantse) burgerij zich aangetrokken voelen tot onze kerk.

Lezing en culturele activiteiten in BMVier

- (vii) Het is enerzijds van belang dat de boodschap van de kerk op een eigentijdse manier wordt gepresenteerd (o.a. door gebruik van sociale media) en anderzijds aantrekkelijke faciliteiten beschikbaar zijn om bestaande en nieuwe leden een stimulerende ‘omgeving’ te kunnen aanbieden.
- (viii) De Bergsingelkerk is meer dan 100 jaar geleden als traditioneel gereformeerde kerk gebouwd. Het karakter van de geloofsgemeenschap is echter na de Tweede Wereldoorlog aanzienlijk veranderd waardoor nieuwe functies en activiteiten moeten worden geacommodeerd die andere voorzieningen vereisen dan voorheen.
- (ix) BMVier heeft een succesvolle verbouwing ondergaan en vervult een belangrijke functie in Rotterdam-West. Het beleid is er op gericht het kerkelijk leven in deze locatie te continueren en meer aansluiting te zoeken bij de activiteiten van het Wijkpastoraat Rotterdam-West.
- (x) Dit Beleidsplan bevat een aantal voorstellen voor verbetering van de voorzieningen van de Bergsingelkerk. Een aantal van deze voorstellen wordt op dit moment verder vorm gegeven in overleg met de kerkarchitect. De geplande voorzieningen moeten de kerk weer ‘toekomstbestendig’ maken, bijdragen aan

een verbetering van de financiële positie van de kerk en nieuwe mogelijkheden creëren voor een moderne verkondiging van het Evangelie.

- (xi) Door een technisch adviesbureau zijn voorstellen ontwikkeld door verbetering van het dak, isolatie van de plafonds van de kerk, verbetering van de verwarming en elektrische installaties, e.e.a. in het kader van energiebesparing. De werkzaamheden hiervoor zijn in 2018 gestart.
- (xii) Dit document moet worden beschouwd als beleidsplan zoals bedoeld in de Kerkorde van de Protestantse Kerk (juni 2016), Ordonnantie 4, Art. 8 lid 5.

Vastgesteld in de vergadering van de Kerkenraad van 22 maart 2018 en aangepast op 15 oktober 2019.